

SLA11-120 A szláv irodalmak összefoglaló áttekintése

TEMATIKA 2024-től

1. SZLÁV MITOLÓGIA ÉS MÍTOSZKUTATÁS

Zoltán Dominika

Minden emberi kultúra alapjainál történeteket találunk. Az előadás a mítoszok univerzális sajátosságaira és vizsgálatuk lehetőségeire kérdez rá többféle elméleti aspektusban, illetve áttekintést kíván adni a szláv mitológia legfontosabb jellemzőiről és fogalmairól.

Kötelező olvasmány

- [Mitológia](#) // *Mitológiai enciklopédia I.* Bp., Gondolat, 1988, 11–21.

Ajánlott olvasmányok

- [Szláv mitológia](#) // *Mitológiai enciklopédia II.*, 585–611.
- [Irodalom és mítoszok](#) // *Mitológiai enciklopédia I.*, 110–119.

2. OROSZ NÉPKÖLTÉSZET ÉS MESEKUTATÁS

Zoltán Dominika

Az előadás az orosz népköltészet néhány sajátos példáján keresztül állítja fókuszba a népköltészet univerzális gondolkodásmódját, műfajainak rendszerét. Kiemelt témák: az epikus műfajok (mesék, bilinák), valamint a népmesék kutatásának elméleti kérdései.

Kötelező olvasmányok

- [A béka-cárkisasszony](#) // *A három fekete hattyú: a szovjet népek legszebb meséi.* Ford. Rab Zsuzsa. Móra, Bp., 1961, 203–210.
- [Ilja Muromec és Fülemüle Zsivány](#) // *Varázslók, szentek, vitézek: ó-orosz népi énekek.* Ford. Rab Zsuzsa, Bp., Magyar Helikon, 1967, 19–30.
- [Szadko](#) // *Varázslók, szentek, vitézek: ó-orosz népi énekek.* Ford. Rab Zsuzsa. Bp., Magyar Helikon, 1967, 74–94.
- Vlagyimir Propp: [A mese morfológiája](#). Bp., Osiris, 2005. I–V. fejezet, [11–69](#).

3. SZLOVÉN IRODALOM

Rágyanszki György

Az előadás témája Mátyás király alakja a szlovén folklórban és szépirodalomban. Az előadás felvázolja a szlovén népmesékben és népdalokban szereplő Mátyás királyt és a Mátyás-mítosz szépirodalmi recepcióját Ivan Cankar *Mihaszna Marko* és *Mátyás király* című elbeszélésében.

Kötelező olvasmányok

- Lukács István, *A megváltó Mátyás király színváltozásai a szlovén néphagyományban és szépirodalomban.* Lucidus Kiadó, Budapest, 2001.
- *Szlovén irodalmi antológia I.* (Szerk. Bajzek Mária, Lukács István, Mladen Pavičić). ELTE BTK Szláv Filológiai Tanszék, Budapest, 2007. (részletek)

4. BOLGÁR IRODALOM

Menyhárt Krisztina

// EGY NEMZETI IRODALOM SZÜLETÉSE: A BOLGÁR PÉLDA

Az előadás bemutatja azt a folyamatot, amelyik a bolgár nemzeti irodalom megszületéséhez vezetett: a 18. századi programnyilatkozatot, az iskolaügyet és a könyvnyomtatást, a bolgár színházat és a publicisztikát egészen az irodalmi műfaji sokszínűség megjelenéséig. Kitérünk a magyar kapcsolódási pontokra is (Egyetemi Nyomda és a Kossuth-emigráció szerepe).

5. UKRÁN IRODALOM

Taskovics Okszana

Ivan Kotljarevszkij azon döntése, hogy élő nyelven megír egy irodalmi művet a XVIII. század végén, forradalminak bizonyult. Ez a döntés irodalmi szintre emelte az ukrán nyelvet és inspirálta a következő generációkat. Mi az, ami olyan egyedülállóvá teszi az *Aeneist*? Miért nem veszíti el az aktualitását a mai napig? Az előadásban többek között ezekre a kérdésekre is megkapják a választ.

1. Olvassák el Kotljarevszkij [Aeneisének részletét magyar fordításban](#) [lehetőleg az óra előtt]
2. Olvassák el az I. Kotljarevszkijről szóló [rövid összefoglalót](#).
3. Nézzék meg az [Aeneis mesefilmet](#)

6. HORVÁT IRODALOM

Mann Jolán

A hallgatók megismerkednek a horvát irodalom legismertebb szerzője, Miroslav Krleža (1893–1981) főbb műveivel, különös tekintettel ezek magyar vonatkozásaira.

Kötelező szépirodalmi olvasmányok (az alábbi esszé és az alábbi regény vagy dráma)

- Miroslav Krleža: [Ady Endre, a magyar lírikus](#) (*Madžarski lirik Ady Endre*, 1930). Fordította: Sinkó Ervinné. In. *Híd*, 1957/21. sz. 8–19.

ÉS

- Miroslav Krleža: *Filip Latinovicz hazatérése* (*Povratka Filipa Latinovicza*, 1932) című regénye. Fordította: Illés Sándor, Budapest, Európa, 1959, 1965 [!1966], 1973; Bukarest, Kriterion, 1982.

VAGY *A Glembay Ltd.* (*Gospoda Glembajevi*, 1928) című drámája. Fordította és az utószót írta: Dudás Kálmán, Budapest, Európa, Világirodalmi kiskönyvtár, 1958. További magyar kiadások: *A Glembayak. Drámák*. Miroslav Krleža válogatott művei, Budapest, Európa, 1965.; Uő.: *Drámák*. Utószó: Spiró György, Budapest, Európa, 1980.

Kötelező szakirodalmi olvasmányok

- Spiró György: *Miroslav Krleža*, Budapest, Gondolat, 1981. [Online elérés: Digitális Irodalmi Akadémia](#) Főként a következő fejezetek: [A pályaszakasz összefoglalása: Filip Latinovicz hazatérése; A Glembay-ciklus](#)
- [A magyarul tudó horvát klasszikus – Miroslav Krleža](#) virtuális kiállítás (Országos Széchényi Könyvtár, 2011)

7. SZLOVÁK IRODALOM

István Anna

Dominik Tatarka (1913–1989) a 20. századi szlovák irodalom egyik legfontosabb alakja. Tanult a prágai Károly Egyetem Bölcsészettudományi Karán és a párizsi Sorbonne-on. Munkásságát a szürrealizmus, a sematizmus elutasítása és az ideológiai negativizmus jellemzi. Munkáiban személyes tapasztalatait és karakterei jellemzőinek elemzésére, társadalmi és egyéni problémák megoldására irányuló törekvéseit egyaránt bemutatja. A *Búz* című novella a háborús traumákat mutatja be és azt, hogy az egyén hogyan küzd meg saját démonaival.

Kötelező olvasmány

- Tatarka, Dominik. *Búz*. In: Tatarka, Dominik. *Agónia*. Pozsony, Kalligram, 1997, 300-313. online: <https://www.kalligramoz.eu/Kalligram/Archivum/1994/III.-evf.-1994.-majus-Kelet-nyugati-atjaro/Buz>

8. CSEH IRODALOM

Berkes Tamás

Az előadás a 19. századi nemzeti újjászületés korának irodalmi folyamatát tárgyalja, amelynek kontextusában egy szűk értelmiségi csoport a kulturális önépítés programjával sikeres kísérletet tett a nyelvi alapon álló modern nemzeti társadalom megalkotására. Hosszan elnyúló, keserves folyamatról van szó, amely egyaránt kiterjedt a nyelv megújítására és normatív szabályozására, illetve az új műveltségi ideál tartalmi elemeinek a kidolgozására. Az előadás bemutatja a korszak irodalmi

csomópontjait: Dobrovský és Jungmann tudományos eredményeit, a Hanka-féle kézírathamisítás ösztönző hatását, valamint Kollár, Čelakovský, Mácha, Erben és Němcová szépirodalmi teljesítményét.

Kötelező olvasmányok

- *A cseh irodalom kistükre*, Szerk. Dobossy László, Budapest: Európa, 1990. 233–326. (részletek)
- Berkes Tamás: A nemzeti újjászületés kora (feltöltve a kurzus oldalára)

9. SZERB IRODALOM

Szvetlána Borál

Az előadás betekintést nyújt a szerb irodalom történetébe a legfontosabb képviselők munkáin keresztül a középkortól kezdődően egészen napjainkig. Fő célja, hogy bemutassa a szerb irodalom fejlődésének történelmi, politikai és kulturális körülményeit, valamint a szerb irodalom világirodalomban elfoglalt helyét és jelentőségét.

10. LENGYEL IRODALOM

Várnai Dorota

Az előadáson a lengyel romantika kerül bemutatásra, különös tekintettel legnagyobb alkotójára, Adam Mickiewiczre, ill. *Ősök* című drámájára.

Kötelező olvasmányok

- Adam Mickiewicz, *Ősök* (Bella István ford.), Beza Bt., Budapest, 2000.
- és az ebben a kötetben szereplő tanulmány: Kovács István, „Mindnyájan belőle nőttünk ki...” Adam Mickiewicz élete és művészete. In: Adam Mickiewicz, *Ősök* (Bella István ford.), Beza Bt., Budapest, 2000, 303–330.

Ajánlott olvasmány

- Az ELTE BTK Lengyel Filológiai Tanszéke által kiadott Polono-Hungarica sorozat.

11. MACEDÓN IRODALOM

Czinege-Panzova Annamária

Az előadás témája a „női irodalom” Macedóniában.

Ajánlott olvasmány

- Rumena Buzsarovszka *A férjem* c. novelláskötete. Budapest, Európa Könyvkiadó 2019, 2021.

12. OROSZ IRODALOM // PÉTERVÁR MÍTOSZA

Juracsek Kata

Az orosz irodalmi gondolkodásban központi szerepet tölt be Pétervár mítosza. Az előadás keretein belül áttekintjük a városhoz kötődő képzetek kialakulását, majd 19. és 20. századi szövegpéldákon keresztül feltárjuk a pétervári szöveg sajátosságait.

Kötelező olvasmányok

- [Gogol: Az arckép](#)
- [Andrej Belij: Pétervár](#) (részlet, 7–28. o.)
- [V. Ny. Toporov: Pétervár és a pétervári szöveg az orosz irodalomban. Bevezetés.](#) In: Nagy István (szerk.): Történelem és mítosz. Szentpétervár 300 éve. Argumentum Kiadó, Budapest, 2003. 317–336.

Ajánlott olvasmányok

- [Puskin: A rézlovas](#)
- [Dosztojevskij: Fehér éjszakák](#)
- [Jurij Lotman: Pétervár szimbolikája és a város szemiotikájának problémái.](#) In: Nagy István (szerk.): Történelem és mítosz. Szentpétervár 300 éve. Argumentum Kiadó, Budapest, 2003. 131–143.